

CYNGOR SIR YNYS MÔN / ISLE OF ANGLESEY COUNTY COUNCIL	
PWYLLGOR:	Pwyllgor Safonau
DYDDIAD:	22 Ionawr 2026
TEITL YR ADRODDIAD:	Rheoliadau Llywodraeth Leol (Pwyllgorau Safonau ac Ymddygiad Aelodau) (Diwygiadau Amrywiol) (Cymru) 2025
PWRPAS YR ADRODDIAD:	Diweddaru'r Pwyllgor ar y newidiadau i'r meini prawf cymhwysra ar gyfer aelodau lleyg a'r Cod Ymddygiad Enghreifftiol ar gyfer Aelodau.
ADRODDIAD GAN:	Lisa Lord Rheolwr Gwasanaethau Cyfreithiol a Dirprwy Swyddog Monitro (Locwm) lisalord@ynysmon.llyw.cymru
SWYDDOG CYSWLLT:	Lynn Ball Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Busnes y Cyngor) / Swyddog Monitro lbxc@ynysmon.llyw.cymru

1. CYFLWYNIAD

Bydd Rheoliadau Llywodraeth Leol (Pwyllgorau Safonau ac Ymddygiad Aelodau) (Diwygiadau Amrywiol) (Cymru) 2025 (y Rheoliadau) yn dod i rym ar 5 Ionawr 2026. Mae'r Rheoliadau'n diwygio:

- Y meini prawf cymhwysra ar gyfer aelodau lleyg,
- Y Cod Ymddygiad enghreifftiol ar gyfer Aelodau.

Mae'r adroddiad hwn yn amlinellu'r diwygiadau a'r camau a fydd yn cael eu cymryd i gydymffurfio â'r Rheoliadau.

2. DIWYGIADAU I'R MEINI PRAWF CYMHWYSTRA AR GYFER AELODAU LLEYG

Mae'r Rheoliadau'n diwygio Rheoliadau Pwyllgorau Safonau (Cymru) 2001 yn gysylltiedig â'r meini prawf cymhwysra ar gyfer aelodau lleyg.

Bydd y meini prawf cymhwysra presennol ar gyfer aelodau lleyg sydd wedi bod yn aelodau o awdurdodau perthnasol yn cael eu disodli â'r meini prawf sydd wedi'u crynhoi isod

ni chaiff unrhyw berson sydd wedi dal swydd uwch, swydd gabinet neu swydd weithredol mewn un neu ragor o awdurdodau perthnasol fod yn aelod annibynnol o bwyllgor safonau unrhyw awdurdod perthnasol y mae'r person hwnnw wedi dal swydd o'r fath ynddo	hyd nes y daw i ben y cyfnod o bum mlynedd sy'n dechrau â'r dyddiad y peidiodd y person hwnnw â dal swydd o'r fath ddiwethaf;
--	--

ni chaiff unrhyw berson a oedd yn aelod o un neu ragor o awdurdodau perthnasol fod yn aelod annibynnol o bwyllgor safonau unrhyw awdurdod perthnasol yr oedd y person hwnnw'n aelod ohono (nad oedd yn dal swydd uwch, swydd gabinet neu swydd weithredol)	hyd nes y daw i ben y cyfnod o ddwy flynedd sy'n dechrau â'r dyddiad y peidiodd y person hwnnw â bod yn aelod o'r awdurdod hwnnw ddiwethaf.
--	--

Mae'r un cyfnodau hefyd yn berthnasol i aelodau blaenorol a Phwyllgorau Safonau cydbwyllgorau corfforedig.

O ran swyddogion blaenorol o awdurdodau perthnasol mae'r meini prawf diwygiedig wedi'u crynhoi isod

Caiff person a oedd yn arfer dal swydd heb gyfyngiadau gwleidyddol mewn un awdurdod perthnasol neu ragor fod yn aelod annibynnol o bwyllgor safonau unrhyw awdurdod perthnasol	Nid oes cyfnod aros
Caiff person a oedd yn arfer bod yn swyddog ac a oedd yn dal swydd â chyfyngiadau gwleidyddol mewn un awdurdod perthnasol neu ragor fod yn aelod annibynnol o'r pwyllgor safonau	ni chaiff y person hwnnw fod yn aelod annibynnol o bwyllgor safonau unrhyw awdurdod perthnasol lle'r oedd yn dal swydd â chyfyngiadau gwleidyddol ynddo hyd nes y daw i ben y cyfnod o ddwy flynedd sy'n dechrau â'r dyddiad y peidiodd y person hwnnw â dal swydd o'r fath ddiwethaf.

Mae'r un cyfnodau hefyd yn berthnasol i swyddogion blaenorol a Phwyllgor Safonau cydbwyllgor corfforedig.

Nid oes rhaid diwygio'r cyfansoddiad yn sgil y newidiadau hyn. Bydd y gwaith papur ar gyfer recriwtio a phenodi aelodau llewg yn cael ei adolygu a'i ddiwygio yn ôl y gofyn.

3. DIWYGIADAU I'R COD YMDDYGIAD ENGHREIFFTIOL

Mae'r Rheoliadau'n diwygio Gorchymyn Awdurdodau Lleol (Cod Ymddygiad Enghreifftiol) (Cymru) 2008 drwy ychwanegu diffiniad o'r 'nodweddion gwarchodedig' a diwygio paragraff 4(a) fel a ganlyn

4. Rhaid i chi -

(a) *gyflawni eich dyletswyddau a'ch cyfrifoldebau gan roi sylw dyladwy i'r egwyddor y dylai fod cyfle cyfartal i bawb, waeth beth fo'u rhyw, eu hil, eu hanabledd, eu cyfeiriadedd rhywiol, eu hoed neu eu crefydd; nodweddion gwarchodedig neu amgylchiadau economaidd-gymdeithasol*

Bydd y diwygiadau perthnasol i'r Cod Ymddygiad yn cael eu gwneud gan y Swyddog Monitro o dan bwerau dirprwyedig a bydd copi'n cael ei anfon i bob aelod.

4. ARGYMHELLIAD

Nodi'r diwygiadau a'r camau a fydd yn cael eu cymryd i'w gweithredu a chydymffurfio â'r Rheoliadau.